

**Aningaasaqarnikkut imminut napatinneq
atugarissaarnerlu**

**2010-imut aningaasanut inatsisissamut
Siumup siunnersuutai**

1. Ukioq 2010-imut aningaasanut inatsisissamut Siumup siunnersuutai

2010-mut aningaasanut inatsisissamut Siumup siunnersuutimigut takutippaa, inuiaqatigiinni ingerlalluarnissamut atugarissaarnissamullu akissaqartugut, kikkunntut tamanut naligiimmik periarfissaqartitsinissamut suliffeqarnissamullu qularnaarinnittumik.

Aningaasanut inatsisissamut siunnersuutikkut Namminersornerup aallartilluarnissaa kissaatigaarput aammalu atugarissaarnikkut ineriartortitseqqissasugut. Kisianni nalunnigilarput suut tamarmik ataatsikkut suliarineqarsinnaanngitsut aammalu maannakkorpiaq unammilligassat sianigineqartariaqartut.

Naak ukiuni makkunani nunarsuarmi nunarpassuit aningaasaqarnikkut apparfiugaluqisut Kalaallit Nunaatta aningaasaqarnera ajunngitsumik attanneqarpoq. Suliffissat amerliartuaarput aningaasanik atuineq ineriartorfiulluni, allaallu inuiaqatigiinni aningaasarsiatigut qaffaasoqarnissaanut akissaqarsimalluta. Taamaakkaluartoq Naalakkersuisut alla pinngilaat pisortat sipaarniarfiginissaat aammalu sipaarniarfiginissaat, naatsorsuutigisinnaalissavarpullu nunatsinni kommunit amerlanersaasa pisortat innuttaasunik kiffartuussinermi pitsaanerulersitsinissaminnut periarfissaqarnaviannngitsut. Akerlianik kommunit 2010-mut aningaasatigut pilersaarutinik akuersiniarnerminnut atatillugu pinngitsaaliissutitut ittumik sipaarniarnerujussuit naammassiniartariaqalissavaat.

Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaat toqqaannartumik pitsanngoriaatinik imaqanngilaq. Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuutaatigut ileqqaaruteqarnissamut silutsaartumik iliuseqarnerit piarneqarput. Siunissamullu unamminarsinnaasut tamarmik sunaassusilersorneqanngitsumik sillimaterpassuarnut inissinneqarsimapput – aap, uumaa sumunnarniarpinuna ?

Pisortat aningaasaqarnerat pillugu Naalakkersuisut taama sukangatigisumik killiliussaqaqartitsinerisa takutippaa nunatta aquneqarnerani kisermaassisutut ingerlatsiniartoqalersoq, aatsaallu qasukkaallatsit-sisoqarsinnaasoq Naalakkersuinikkut tapersersortissanik pissarsiassat Naalakkersuisunut ajorisassaa-junnaarpata. Pissutiginiakkatut maannakkut atorneqarpoq ”aningaasaqarnikkut qanoq iliuseqarnissamut periarfissaqannginneq”, tamanna eqqortuunngilaq. Siumup innuttaasut ersarissumik qinigassin-iarpai. Uagut atugarissaarneq pitsanngorsarniarparput – aamma uagut kisermaassinarpallaartumik aningaasaqarnikkut aqutsiniarneq akuerinngilluinnarparput. Siumup siunertaraa Kalaallit Nunatta aningaasaqarnikkut imminut napatittup pilersinnissaa. Siumumut pingaarnarpaavoq nalorninaatsumik, silutsaartumik siunissamullu sammiveqarluartumik inatsisartut aningaasalersuinikkut ingerlatsinissaat.

Meeqqat, inuusuttut, ilaqutariit, utoqqaallu ulluinnarni atugarisaat pitsanngorsarniarparput. Nunap imikkooortuini inuiaqatigiit nukittuut ingerlalluuartullu pilersinniarparput. Ilaqutariit tamarmik aningaasaqarnikkut pitsanngorsaavigineqarnissaat qulakkeerusupparput. Aammalu siunissamut aningaasaliissuteqartoqarnissaa qulakkeerusupparput.

Tamanut naligiimmik periarfissiisumik inuiaqatigiinni atugarissaarnerup ingerlalluuartup pilersinnissaanut akissaqarpugut. Ukiuni makkunani kalaalerpasuit nammineq aningaasaqarnertik pitsanngorsarneqartoq misigisarpaat. Kisianni atugarissaarneq pitsaanerulersinneqarsinnaanngilaq Naalakkersuisunit ”sillimmat” kisiat politikkerineqartillugu – akerlianik, nunatsinni kommunit sipaarniarujussuarnissamut pinngitsaalineqarput.

Siumup inuup kiffaangissuseqarnissaanik piimasaanut atalluinnarput kikkut tamarmik suliffissaqarnissaat, aningaasaqarnikkut naapertuilluartumik ingerlatsineq kikkullu tamarmik inuiaqatigiit ajunngitsorsiasaanut naligiimmik periarfissaqartitaanissaat.

1.1 Siumup pingaarnersiuinera

Siumup pingaarnertut tunngavigisai sisamat:

- Kommunit aningaasaqarnerat patajaallisarneqassaaq
- Inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinissamut aningaasaliisoqassaaq
- Ilinniartitaanikkut neqeroorutitut nutaanut aningaasaliisoqassaaq
- Atugarissaarnikkut pitsanngorsaannissanut aningaasaliisoqassaaq

Takussutissaq 1-imi takuneqarsinnaapput Siumup siunnersuutai ataatsimoortitat. Immikkoortumilu tullermi siunnersuutit ataasiakkaat nassuiarneqarput.

Takussutissaq 1: Siumup siunnersuutai

	Mio. kr.
1. Meeqqat Ilaqutariillu: <ul style="list-style-type: none">• Ilaqutariit meeqqallu siunnersuisoqatigiiviniq pilersitsineq – 2• Attartortittakkani ineqarnermi meeqqanut tapiissutit – 15• Meeqqanut ileqqaakkat ataannarnissaat – 18	35
2. Peqqinnissaq pinaveersaartitsinerlu: <ul style="list-style-type: none">• Sulisunik nunanit allaneersunik akuliutsitsiniarneq – 2• Kigutileritittarneq pitsaanerusoq – 15• Suliaritinniat utaqgisut ikilisarnerat siffiat, seeqqut, isit – 25	42
3. Utoqqaat il.il. – 121,7 mio. kr. <ul style="list-style-type: none">• Utoqqalinersiutinut aaqqiissutit – 85 mio. kr. (2011)-imiit• Siusinaartumik pensioninut aaqqiissutit – 36,7 mio. kr.	36,7
4. Kulturi - Ilinniartitaaneq – Timersorneq: <ul style="list-style-type: none">• Højskoleni inuusuttut ilinniartitaanerit – 5• Ilinniartitaanermi neqeroorutit nutaat – 20• Suliffeqarnermi piginnaasanik qaffassaaneq – 10• Atuakkanik saqqummersitsinernut tapiissutit – 2,5• Nunatsinni atuarfiit timersortitsisarnerat – 2,5• Timersortarfiit arsaattarfiillu ivigaasat – 20	60
5. Najukkani ataatsimoorfiulluartut: <ul style="list-style-type: none">• Illoqarfinni nunaqarfinnilu avatangiisinik pitsanngorsaaneq – 16• Najukkani Radio- TV-utileqatigiit ineriartornerat – 5	21
6. Siunissamut aningaasaliineq: <ul style="list-style-type: none">• Nunalerinerup uumasuteqarnerullu ineriartortinnerat – 10• Nukissiuutinik ataavartunik pilersitsineq – 30• Kulturikkut inuutissarsiuteqarnerup ineriartortinnera – 5• Inuussutissarsiutinut qularnaveeqquisiarfiup pilersinnera – 75• Sinerissap qanittuani aalisarnerup ineriartortinnera – 35• Kommunit aningaasaqarnerannut iluarsiiissutit – 50	205
7. Naalagaaffimmiit suliassaqarfinnik ataasiakkaanik tigusineq: <ul style="list-style-type: none">• Aatsitassanut tunngasut – 10,8• Inuussutissalerineq nersutillu nakorsaat – 4,4• Inatsisit selskabinut tunngasut il.il. – 0,3	15,5
I alt	415,2

1. Siumup inassutigaa 60 mio. kr. immikkoortinneqassasut, ilaqutariit meeqqallu atugarisaasa pitsanngorsarnissaannut:

Siumup inassutigaa 2 mio. kr. immikkoortinneqassasut ilaqutariit meeqqallu siunnersuisoqatigiivini pilersitsinissamut: Ilaqutariit inuiaqatigiinni qitiupput. Ilaqutariit pillugit ataatsimoortumik politikki-saq pilersinneqassaaq. Ilaqutariit tunngavissinneqassapput meeqqat inuunerminnik aallartsitsilluarsinnaaqullugit. Ilaqutariinnut meeqqanullu ataavartussamik siunnersuisooqatigiissat pilersinneqarpata taakku inatsisartunik, naalakkersuisunik, kommuninik, kattuffinnik allanillu soqutigisaqatigiinnik suleqateqartillugit ataatsimoortumik ilaqutariinnut politikki-saq suliarineqassaaq.

Siumup inassutigaa 15 mio. kr. immikkoortinneqassasut, attartortittakkani ineqarnermi meeqqanut tapiissutissatut: Aaqqissuussinerup boligstøttemik illoqarnermi aaqqissuussineq pissuseqatigissavaa. Attartortittakkani ineqarnermi meeqqanut tapiissutit, meeqqamut ataatsimut 18-it inorlugit ukiulimmu ineqarnermut akiliutit 7,5 % -annik annertussuseqassapput, amerlanerpaamilli meeqqanut arfinilinnut. Tapiissuteqartarnek tamanut atuutissaaq isertitatigut qanoq inissisimaneq apeqqutaatinnagu.

Siumup inassutigaa 18 mio. kr. immikkoortinneqassasut, meeqqanut ileqqaartitsisarnerup inatsisitigut pisussaaffiulluni aningaasaliiffigineqartartup ingerlaannarnissaannut: Meeqqanut ileqqaakkat katersorneqarfiat suli annertusiartortinneqartoq ukiumut 3 % - imik ernialersorneqarnermigut tamakkiisunngorluni inissisimaleruni 250 mio. kr.-it missaani annertussuseqalersimanissaa naatsorsuutigineqarpoq. Meeqqap 2009-imi inunngortup ukiumut 3 %-imik ernialersuinikkut naatsorsuutigisinnaavaa qaammatip 18-inik ukioqalerfimmii naanerani 24.000 kr.-inik tigusaqarnissani. Taamatut aaqqissuussineq Naalakkersuisut atorunnaarsinniirpaat. Kisianni aaqqissuussinerup ataannarnissaa SIUMUP ilungersuutiginirpaat, aammalu ilaqutariit meerartallit atugarisaasa pitsanngorsarnissaat sulissutigiuassallugu.

2. Siumup inassutigaa 42 mio. kr. immikkoortinneqassasut, peqqinnissaqarfiup susassa qarfiinut:

Siumup inassutigaa 2 mio. kr. immikkoortinneqassasut, sulisunik akuliutsitsiniarnermut.

Siumup inassutigaa 15 mio. kr. immikkoortinneqassasut, kigutileritittarneq pitsaanerulersinniarlugu.

Siumup inassutigaa 25 mio. kr. immikkoortinneqassasut, suliaritinniarlutik utaqqisut ikilisarnissaannut - siffialertinniartut, seeqqumikkut suliaritinniartut, isimikkut suliaritinniartut.

3. Siumup inassutigaa 36,7 mio. kr. siusinaartumik pensionilinnut 2010-mut aamma 85 mio. kr. utoqqalinersiutilinnut 2011-mut immikkoortinneqassasut:

Siumup inassutigaa 85 mio. kr. immikkoortinneqassasut, utoqqalinersiutit 2011-imiit qaffaaffiginissaannut: Tamatuma kingorna utoqqalinersiallit tamarmik immikkut ukiumut 116.600,00 kr.-nik utoqqalinersiuteqalissapput akit nikerarnerannut naleqqussaavigineqartartunik ukioq 2011-miit utoqqalinersiuteqalersinneqassasut. Aningaasanut inatsimmi 2011-mi utoqqalinersiutillit tamarmik 3.750 –unissaat ilimagineqarpoq aningaasartuutaasussanullu 342,8 mio.kr. missiliunneqarsimallutik. Siunnersuut akuerineqarpat aningaasartuutit tamakkiisut 437,3 mio. kr.-unissaat ilimagineqarsinnaavoq. Akiliisussaati-taaneq pillugu kommuninut isumaqatigiissuteqarneq naapertorlugu Namminersorlutik oqartussat aningaasaleeqqutissaat 85 mio. kr. missaanniissapput.

Siumup inassutigaa 36.7 mio. kr. immikkoortinneqassasut, siusinaartumik pensionisiat 2010-miit qaffaaffiginissaannut. Tamatuma kingorna siusinaartumik pensionisiallit tamarmik immikkut ukiumut 116.600,00 kr.-nik annertussusilinnik pisassa qartinneqartassallutik, akit nikerarnerannut aaqqiissuteqarfigineqartartunik. Aningaasanut inatsimmi 2010-imi siusinaartumik pensionisiallit tamarmik 2.499 –unissaat ilimagineqarpoq aningaasartuutaasussanullu 167,7 mio. kr. missiliunneqarsimallutik. Siunnersuut akuerineqarpat akiliisussaaneq pillugu kommuninut isumaqatigiissuteqarneq naapertorlugu Nam-

minersorlutik oqartussat aningaasartuutissaat 204,4 mio. kr.-nit missaanniissapput, taamaalilluni aningaasaleeqqiuutaasussat 36,7 mio. kr. missaanniissallutik.

4. Siumup inassutigaa 60 mio. kr. immikkoortinneqassasut, kulturimut – ilinniartitaanermut – timersornermullu:

Siumup inassutigaa 5 mio. kr. immikkoortinneqassasut, Nunatsinni Højskolini inuusuttut ilinniartitaanerisa nukittorsarnissaannut. Sulisartut Højskolianni Qaqortortumi aammalu Knud Rasmussen-ip Højskoliani Sisimiuni.

Siumup inassutigaa 20 mio. kr. immikkoortinneqassasut, ilinniartitaanermi neqeroorutinut nutaanut: Siumup anguniarpaa nunatta immikkoortortaani assigiinngitsuni ilinniartitaat piorsaaffigineqarnissaat. Siumup aamma anguniarpaa ukioq 2020 nallartinnagu meeqqat atuarfianniit anisut 2/3-ii inuusutissarsiuutigut ilinniagaqalersimanissaat. 2005-imi naalakkersuisut ilinniartitaanermut nutaamik pilersaaruisiorput tamassuma anguneqarnissaa siunertaralugu. Naatsorsueqqissaartarfimmiit kisitsisit kingullit takutippaat taamatut anguniagaqarneq piviusorsiortuusoq.

Siumup inassutigaa 10 mio. kr. immikkoortinneqassasut, suliffeqarnermi piginnaasanik ineriartortitsinerimut: Suliffeqarneq pillugu angusaqaataalluarsinnaasumik politikkeqarnerup ineriartorteqqinnissaa pisariaqartinneqarpoq, aamma taamatut inersimasunik ilinniartitsisarnerup ilinniartitseqqiisarnellu nukittorsarneqarnissaat pisariaqartinneqarluni. Tamanna pisariaqarpoq ilaatigut pissutigalugu aatsitasarsiornermi suliffissarpasuit nutaat aallartisarneqalermata, aammalu inuiaqatigiinni sulisorisat ukiuni tulluuttuni periarfissanut nutaanut naleqqussartariaqarmata.

Siumup inassutigaa 2,5 mio. kr. immikkoortinneqassasut, kalaallisut atuakkianik nutaanik saqqummerisitsisarnermut: Aningaasaliissutit kuturimut tapiissutaasartunut konto: 40.15.01-mut qaffariaataassapput, qinnuteqarnikkullu tapiissutaasarsinnaallutik.

Siumup inassutigaa 2,5 mio. kr. immikkoortinneqassasut, Kalaallit Nunaanni Atuarfiit timersortitsisarnerat pilersinniarlugu: Kalaallit Nunaanni timersornermik atuartitsisalernissap siunertaraa, meeqqat atuarfimmi timikkut tamatigoortumik aalajuarnissaasa pitsanngorsartuarnissaa – atuarfimmilu timersortarnerit qiimanarnerusumik ingerlanneqartarnissaasa periarfissinneqarnissaat. Tamanna pissaq atuarfimmi timersornermik atuartitsinerup ineriartortinneqarneranik tapersersuineq aqputigalugu, uluinnarnilu atuarfimmi timikkut aalajuarnissap pitsaassusaanik pitsanngorsaajuarneq aqputigalugu, timersortitsisarnerup nalinginnaasup saniatigut. Ilanngullugu atuarfinni peqqinnissakkut suliniuteqartoqassaaq timersornikkut neqeroorutit ineriartortinnerannut ilaatillugu.

Siumup inassutigaa 20 mio. kr. immikkoortinneqassasut, timersortarfinnut ivigaasanillu arsaattarfiliornernut: Aningaasaliissutit GBU / GFI-lu suleqatigalugit atorineqassapput.

5. Siumup inassutigaa 21 mio. kr. immikkoortinneqassasut, najukkani ataatsimoorfiulluurtut ineriartortinnissaannut:

Siumup inassutigaa 16 mio. kr. immikkoortinneqassasut, nunaqarfinni illoqarfinnilu avatangiisitigut pitsanngorsaananerut: Avatangiisit minguitsut ataatsimoorluni akisussaaqatigiiffiupput – Siumup qulakkearniarpai illoqarfinni nunaqarfinnilu toqqissisimaneq minguisserlu. Naammassisassaq illoqarfinnik nutaanngorsaananermik ineqarfissanillu nutaanik sanaartornermi avatangiisimik pingaartitsinermik imaqartinneqassaaq. Illoqarfiit Nunaqarfiillu tamarmik tamatigut avatangiisimut politikkeqartinneqassapput avatangiisinik pitsanngorsaaneq ingerlaavartooqqullugu.

Siumup inassutigaa 5. mio. kr. immikkoortinneqassasut, nunap immikkoortuini tusagassiuuteqarnerup ineriartortinnissaanut: Siumup inassutigissavaa Namminersorlutik Oqartussat kommunit attuumassutil-lillu allat suleqatigalugit nunap immikkoortuini tusagassiuuteqarnerup ineriartortinnissaanut iliuusissatut pilersaarutit, killiliussassatullu piumasaqaatit suliarissagaat, pisariaqartumik ineriartornerup ingerlanneqarnissaanut sakkugineqartussat. Siumumi isumaqarpugut tusagassiisarneq tamatigoornerusoo anguneqassappat tusagassiorfinnik ingerlatseriaaseq nutarteriffiusariaqartoq. Nutaarsiassanik aallanillu tusagassiisarneq innuttaasunillu paasisitsiniaaneq eqaannerusoo kommunini sisamaasuni TV-qarfiit Radioqarfiillu peqatigiiffii suleqatigalugit ineriartorteqqinneqassaaq. Aningaasaliissutit STTK, KNR, TELE-lu suleqatigalugit atorneqassapput.

6. Siumup inassutigaa 205 mio. kr. immikkoortinneqassasut, siunissamut aningaasaliinernut:

Anguniagaavoq, Nunatsinni nioqutissiorfiit inuussutissarsiutitigullu ingerlatsiviit assigiinngitsunik piginnaasallit arlarinnullu sammivillit nunarsuarmioqatitsinnut unammillerluarsinnaasut ineriartortinnissaat, minnerunngitsumillu suliffissat ataavartut pilersittarnissaat.

Siumup inassutigaa 10 mio. kr. immikkoortinneqassasut, nunaateqarnerup uumasuuteqarnerullu ineriartortinnissaannut: Nunalerinerup uumasuteqarnerillu inuutissarsiutaanerisa annertusarnissaat Siumup sulissutigiuassavaa aamma ineriartortitsinermut aningaasalersueriaatsit ilanngullugit. Taamaammat tamatumani ineriartortitsineq pilersaarusiortuakkamik savaatillit peqatigiiffiat suleqataatilluarlugu ingerlanneqassaaq.

Siumup inassutigaa 30 mio. kr. immikkoortinneqassasut, erngup nukinganik nukissiorfeeqqanik, anori-saatinik, seqinermillu nukissiuutinik pilersitsisarnissanut tapiissuteqartarnissamut; siunertaralugu savaateqarfiit, nunaqarfiillu pilersornissaat. Namminersortut qinnuteqartut aamma tapiiffiqineqarsinnaasassapput. Siumup nukissiornermut politikimini anguniarppaa inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut naleq-qunnerpaamik avatangiisimillu ajoqusiinnginnerpaamik nukissiorneqassaaq, kiisalu uuliamik isumalluuteqarnerup annikillissarnissaa.

Siumup inassutigaa 5 mio. kr. immikkoortinneqassasut, kulturip inuussutissarsiutit ineriartortinnissaanut: **Kulturi aningaasarsiorfiit napassutaasut sukarsuit sisamaattut** – Kulturi pillugu isummer-soriaaserput allanngortittariaqarparput, tapiissuteqartarfiinnartut isigiunnaarlugu. Anguniartariaqarpoq Kulturerput atorluarlugu nunatta avammut nittarsaannissaa niuerneramilu atorluarneqarnissaa. Immikkuullarissumik nutaaliaasumillu kultureqarnerput periarfissatut atorluarlugu avammut nittarsaat-tariaqarpugut. Taamaaliornitsigut imminut pilersorsinnaassuseq tulluusimaarnerlu annertusissavarput.

Siumup inassutigaa 75 mio. kr. immikkoortinneqassasut, inuussutissarsiutinut qularnaaveeqqusiisarfip pilersinnissaanut: Namminersorlutik inuutissarsiuteqartut inuutissarsiutitaarniartullu aningaasalersuinissanut unammillersinnaassutsikkullu periarfissaat pitsaanerulersinniarlugit, massakut periarfissaasut Siumup pisariinnerulersillugit pitsanngorsaqqinniarpai. Aningaasaateqarfik Namminersorlutik oqartussanit pilersinneqassaaq ingerlanneqarlunilu, aningaasaateqarfik namminersortunut ataasiakkaanut ingerlatseqatigiiffinnullu periarfissiilluartumik aaqinneqassaaq. Siumup siunnersuutigaa anlægsfond-ip aningaasaataasa ilai qularnaveeqqusiisarfimmu inissinneqassasut. Aningaasaateqarfik makku-nunnga qularnaveeqqusiisassaaq: Suliffeqarfinnik nutaanik pilersitsinernut - Suliffeqarfimmik annertu-saanernut - Suliassanik tigusiarnernut - Nioqutissiassanik tunisassiassanillu pisiortornernut.

Siumup inassutigaa 35 mio. kr. immikkoortinneqassasut, sinerissap qanittuani aalisarnerup ineriartorteqqinneqarnissaanut: Sinerissap qanittuani aalisartut – raajarniat, qalerallinniat, assagiarsunniat, saarul-linniat il.il.– Uuliap akitsorneranit aalisakkallu akikillinerannit eqqornerlunneqartut ingerlaannarsinnaanissaat qulakkeerniarlugu aaqqissuusseqqittoqartariaqarpoq aalisarnermi kattuffiit tunisassiortullu suleqatigalugit. Aalisagartasseeriaaseq aalisakkanik pisuussutinik atuinerup piujuannartitsinissamik

tunngaveqartuarnissaa qulakkeerniarlugu pisasseeriaaseq naleqqussarneqassaaq aalisartut kattuffii suleqatigalugit. Siumumiit isumaqarpugut pisasseeriaatsimik ilusilersuineq makkunanga tunngaveqartumik aqqissuunneqartariaqartoq:

- Aalisakkanik pisuussutit piujuaannartitsinermik tunngaveqartumik atorneqarnissaat.
- Pisasseeriaaseq nutaaq aalisartunut inuusuttunut pisassiinissamut periarfissaqartitsissasoq.
- Aningaasarsiornikkut imminut nappassinnaalluurtumik aqqissuussineq ilusilerneqassasoq.
- Pisasseeriaatsip nutaap aningaasarsiornikkut nunatsinnut sunniuteqarnerpaaffissaa qulakkeerniarneqassasoq.

Siumup inassutigaa 50 mio. kr. immikkoortinneqassasut, Kommunit aningaasaqarnerisa iluarsiivigineqarnissaannut: Unammillernarnerpaalersut ilagaat nunatta kommuni annertuumik sipaarniuteqartitaassannormata Naalakkersuisut aningaasalersuinikkut sukangasoorujussuarnik killiliussaqaarnerisa malitsigisaanik. Inuiaqatigiinni atugarissaarnerup pitsanngorsarnissaanut kommunit periarfissaqassapata pisariaqarpoq kommunit aningaasaqarnerannut siuarsaataasinnaasunik aningaasalersuinissaq. Kommunit isumaqatiginninniarfiginerisigut aningaasaliissutit kommuninut aningaasaqarnikkut ajornartorsiortitaalersimanerpaanut agguanneqassapput.

7. Siumup inassutigaa 15,5 mio. kr. immikkoortinneqassasut, Naalagaaffimmiit suliassaqaarfinnik ataasiakkaanik tigusinissanut:

Aatsitassanut tunngasut 10,8 mio. kr.

Inuussutissalerinermut nersutillu nakorsaannut tunngasut 4,4 mio. kr.

selskabinullu tunngatillugu inatsisiliornerit il.il. 0,3 mio. kr.

2010-mut aningaasanut inatsisissamut siunnersuutitsigut **Namminersornerup** aallartilluarnissaa kisaatigaarput.

1.2 Siumup aningaasalersuutai

Tabeli 2 –imi Siumup siunnersuutaanut aningaasalersuutissat takutinneqarput.

Soorlu takuneqarsinnaasoq akileraarutitigut qaffaangikkaluarluni siunnersuutit aningaasalersorneqarput. Siumup akileraartarnikkut politikini aalajangiusimavaa, akileraarutillu naleqqussarnerisa naammassineqarnissaa sulissutigalugu. Akileraartarnikkut iluanaarniapilunneq akileraangitsoortarnerlu Siumup akiorniartuarniarpai, tamakkunuunatigut pissarsiaqaataanerussutaasut akileraartarnerup naleqqussarneranut atatillugu suliilluni akileraarutinut nalimmassaanermi atorneqartassapput.

Tabeli 2: Siumup – aningaasalersuutai

	Mio. kr.
1. Sanaartugassanut attartortitsinerit atorunnaarsinnerat	278,2
2. Sanaartornermut aningaasaateqarfik ilanngarlugu	100
3. Pisuussutitut akileraarutit Raajat qalerallillu (nam.tunisassioortunut) 0,50kr./kg	(37)
Katillugit	415,2

Siumup siunnersuutigaa Nukissiorfiit namminersortunngorsarnerisigut Nukissiorfinnut sanaartugassanut attartortitsisarneq taamaatinneqassasoq. Tamatuma kingunerissavaa ukiut tamaasa 278 – 380 mio. kr. pituussaarnerat, taamaalillutik inuiaqatigiinni atugarissaarnerup pitsanngorsarneranut, inuusuttut 400-600 ukiut tamaasa sulilertartussat pisariaqarluinnartumik suliffissaqartinniarlugit suliffeqarfinnik nutaanik pilersitsinissanut atorneqassapput.

Siumup siunnersuutigaa sanaartornermut aningaasaateqarfiup uninngasuutai 100 mio. kr.-inik ilanngaaffigineqassasut, siunissamut aningaasalersuutissanut atugassanik, ilaatigut Nunatsinni suliffeqarfiit ineriartortinnissaannut Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiuutitigut qularnaveeqquisiarfiup pilersinneratigut. Aammalu nukissiuitit ataavartut pilersittarnissaannut tapiissuteqartalernissamut.

Siumup siunnersuutigaa 2010-miit pisuussutinut akitsuutip atuutlernissaa raajanut qaleralinnullu, akit-suut atuutsinneqassaaq ingerlatseqatigiiffinnut namminneerlutik tunisassioortitaasunut: Siunnersuutigineqarpoq pisuussutinut akitsuut inissinneqassasoq 0,50 kr./kg nammineerluni tunisassiassatut pisassiisutigineqartunut – raajat 65.000 tons missaani aamma qalerallit 8.500 tons missaani = 73.500 tons x 0,50 kr. = 36,8 mio. kr. (37 mio. kr.)

1.3 Siumup inuiaqatigiit aningaasaqarneranni anguniagai

2010-mut Aningaasanut inatsisissamut siumup siunnersuutaanut inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut aallaaviusut tunulequtaapput. Kalaallit nunaat aningaasassaaleqinermik kalaallilluunniit akileraarnikipallaarnerannik ajornartorsiuteqanngilaq. Ajornartorsiutaasorliuna avammut niuernikkut isertinneqartartutigut ukiorpassuarni aningaasarpasuarnik annaasaqartarnerput, pissutigalugu Nunatta pisuussutai uumassusillit uumassuseqanngitsullu aningaasartuutunik matussusiiginnarnikkut iluanaarutitaqanngitsumik Danmarkimut tuniniarneqartarmata Danmarkimiillu nunarsuarmi akit aallaavigalugit tuniniaq-qinneqartarlutik suliffeqarfinnit ataasiusunit piginnittoqartunit. Aaqqissuussinerit taamaattut iluanaarutunik nunamiit nunamut allamut nuussisarnerit “transfer pricing”-imik taaneqartartoq atorlugu ingerlanneqartarpoq ilaatigut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit akitsuutunik akileraarutinillu avaqqutsiniernermut sakkutut atorneqarluni. Transfer pricing-ip akiornissaa Siumup sulissutiginiarpaa kalaallit nunaanni inuiaqatigiinnut iluaqutaanerusunngortitsinissaq siunertaralugu. Siumup sulissutiginiarpaa aningaasaqarniarnikkut aaqqissuussinerup nutaap eqqunneqarnissaa, Namminersornerup aqqani kalaallit nunatsinni inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut immitsinnut napatilernissatsinnut aqutissiuisumik.

Nunarput ukiuni aggersuni annertuunik ilungersuutissaqarpoq. Nunarsuarmioqatigiit sukkaqisumik imminnut akuleriikkaluttuinnarnerisa tikikkiartuinnarpaatigut nunarsuarmilu aningaasaqarneq niuerneq tunngavigalugu sukkaqisumik allanngoriartorpoq. Nunarput ilungersuutissanut tamakkununga piareersimalluartariaqarpoq taamalu nunarsuarmioqatigiit aningaasaqarnikkut kattukkiartuinnarnerannut peqataalernissani eqaallisarlugi.

Siumut isumaqarpoq tunngaviusumik pingaaruteqartoq malunnarsisissallugu uagut Kalaallit naggueqatittalu avannaarsuarmioqatitta inuiattut immikkut ilisarnaattita ilagigaat uumasut nunamiittut imaaniittullu inuussutigigatsigit pinngitsoorumanagillu. Taamaattumik pingaaruteqarluinnarpoq isumalluutit inuunitsinni tunngavigisatta siunissami tamanut iluaqutaasussamik piujuaannartitsisumillu aqunneqarnissaat. Taamaattumik pisariaqartuarpoq nunarsuarmioqatitsinnut paasitissallugu inuppassuarnut aningaasaqarnikkut tunngaviummata misilittakkavut, ilisimasagut inooriaaserpullu aallaavigalugit - anersaakkut, kulturikkut aningaasaqarnikkullu.

Siumup kissaatigaa Nunatta nunanut allanut niuernermi politikikkut soqutigisai periarfissaalu nukittorsarneqassasut nunanut ataasiakkaanut nunanullu arlalikkaanut suliniuteqarneq aaqqissuulluagaq aqqu-tigalugu. Siumup kissaatigaa Nunatta nunarsuaq tamakkerlugu niueqatigiiffimmi WTO-mi peqataaluar-nissaa. Siumuttaaq kissaatigaa Nunatta nunanut allanut niuernikkut soqutigisai isumagineqassasut nunat assigiinngitsut WTO-mi nunat assigiinngitsut pisussaaffiliisumik suleqatigeeriaasiinut peqataaluar-nikkut tassani iluaqutissat ersarissut pissarsiariumallugit.

Suliffeqarfiit Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartut ullumikkut Nunatsinni inuutissarsiornerup aaqqissugaanerani salliuvalaqaat. Taamaattumik Siumup sulissutiginiarpaa suliffeqarfiit Namminer-

sornerullutik Oqartussanit pigineqartut namminersortunut ingerlatassanngortinnissaat tamanna namminersortut soqutigisaannit ingerlanneqarsinnaasaraangat.

Uniffiusarsimasutoqqat akimorlugit suleqatigiittoqartariaqarpoq, suliffeqarfiit pisortanit pigineqartut inuussutissarsiornikkut assiaqtsersuutitoqaat piiartariaqarput.

Siumup qulakkeerniarpaa nunap immikkoortuisa imminnut napatissinnaalernissaat ineriartornermut tunngavinngortillugit Nunap immikkoortuata immikkut ilisarnaatai, naleqassusii nukittoqutaallu aallaavigalugit. Namminersorlutik Oqartussat, kommunit, suliffeqarfiit, kattuffiit allallu suleqatigiillutik pilersittariaqarpaat qaffakkiartorneq, ineriartorneq nunalu tamakkerlugu nunap immikkoortuini tamani inuit inuuniarnikkut pitsaasunik atugaqarnissaat.

Kalaallit Nunaata ineriartortinneqarnerani Siumup anguniarpaa innuttaasut tamarmik inuunerminni pitsaasunik atugassaqtitaanissaat, ineriartortuarnissamullu periarfissaqtitaanissaat. Siunertaavoq kikkut tamarmik suliffissaqarnissaat, toqqissisimanartumillu atorfeqartitaasarnissaat. Tamannalu taamaallaat anguneqarsinnaavoq patajaatsumik imminut nappassinnaasunik inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinikkut aningaasaqarnikkullu Kalaallit Nunaannut Namminersortumut nutaamik aqqissuussinikkut.

Taamaattumik aningaasanut inatsit alla Nunatta pisariaqartippaa, aammalu tullianik qinersereernerup kingorna, Siumut Naalakkersuisuni.